

Druhý európsky prieskum kvality života

Subjektívne vnímanie blahobytu

Zhrnutie

Úvod

Spôsob, akým vnímame sami seba a ako hodnotíme kvalitu našich životov, ovplyvňuje veľa faktorov. Niektoré z nich sú objektívne, napr. koľko zarábame a čo si môžeme dovoliť kúpiť. Ale kvalita života sa neurčuje životnou úrovňou, ktorú sme dosiahli. Objektívne podmienky určite súvisia s našim subjektívnym vnímaním blahobytu, ale nie priamočiaro. Táto správa sa zaoberá rozličnými faktormi, ktoré majú vplyv na rôznu úroveň subjektívneho vnímania blahobytu. Skúma vplyv demografických a sociálno-ekonomických faktorov, zdravia, sociálnej podpory a kvality spoločnosti, v ktorej žijeme. Pýta sa, v akom rozsahu môžu tieto faktory vysvetliť odchýlky v úrovniach subjektívneho vnímania blahobytu v jednotlivých krajinách. Štúdia taktiež skúma, či sociálna podpora a dobré verejné služby môžu zmierniť vplyv ťažkých sociálnych a ekonomických podmienok, pred ktorými stoja európski občania, a ako tým prispievajú k zlepšeniu kvality života.

Správa vychádza z údajov z Európskeho prieskumu kvality života (EPKŽ) z roku 2007, ktorý uskutočnila Európska nadácia na zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound) v 27 členských štátoch EÚ (EÚ-27), troch kandidátskych krajinách (KK-3) a v Nórsku.

Politický kontext

Vo všeobecnosti sa uznáva, že sú potrebné ukazovatele kvality života, ktoré presahujú rámec tradičných ekonomických ukazovateľov, ako je hrubý domáci produkt (HDP). Európska spoločnosť sa v dôsledku globalizácie, starnutia obyvateľstva a presunu k znalostnej ekonomike rýchlo mení, a to je len niekoľko faktorov. Tieto zmeny môžu mať za následok pesimistickejší pohľad na život a vyššiu úroveň nespokojnosti, dokonca aj v prípade, keď ekonomické ukazovatele poukazujú na rast a všeobecné zlepšenie podmienok. Vzniká stále väčšia priepasť medzi obrazom, ktorý vyplýva zo štatistík, a vlastným vnímaním životných podmienok osobami, ktorou sa musí zaoberať politika v tejto oblasti. Môžu pritom pomôcť výsledky prieskumu subjektívneho vnímania blahobytu:

- Ukazovatele subjektívneho vnímania blahobytu, ako je ukazovateľ šťastia alebo ukazovateľ spokojnosti

so životom, zachytávajú hodnotenie kvality života osobami s ohľadom na ich vlastné hodnoty a priority.

- Meraná úroveň subjektívneho vnímania blahobytu môže poskytnúť vonkajšiu kontrolu ekonomických ukazovateľov a môže pôsobiť ako korekcia.
- Výsledky získané z výskumu subjektívneho vnímania blahobytu predstavujú významný vstup pri hodnotení nákladov a prínosov politických alternatív.
- Zmeny úrovne subjektívneho vnímania blahobytu vedú k pokroku a môžu sa použiť na meranie úspechu politik zameraných na zvýšenie sociálnej súdržnosti a sociálneho začlenenia.

Hlavné zistenia

- Medzi jednotlivými skupinami krajín existuje jasná hierarchia, pokiaľ ide o spokojnosť s osobným životom, s najvyššou úrovňou v 15 starších členských štátoch EÚ (EÚ-15), najmä v severských krajinách, po nich nasleduje 12 nových členských štátov (NČŠ-12) a najnižšia úroveň je v krajinách KK-3.
- Väčšinu rozdielov medzi krajinami a skupinami krajín možno vysvetliť rozdielmi v objektívnych podmienkach týchto krajín: demografickými charakteristikami, sociálno-ekonomickými faktormi, zdravím a zdravotným postihnutím a kvalitou spoločnosti.
- Analýza subjektívneho vnímania blahobytu poukazuje na pokračujúci význam tradičných ekonomických hľadísk – ako je materiálny blahobyt, príjem a nezamestnanosť – na kvalitu života osôb.
- Pre jednotlivca je núdza jedným z ukazovateľov, ktorý má najväčší vplyv na spokojnosť so životom, t. j. nemožnosť dovoliť si základný

tovar a služby patriace k životnému štýlu. Zdravotné problémy sú druhým faktorom, ktorý má vplyv na zníženie spokojnosti so životom v jednotlivých skupinách krajín. Veľmi dôležitú úlohu zohráva aj nezamestnanosť a príjem (najmä v krajinách KK-3), ako aj nízka úroveň vzdelania (najmä v NČŠ-12) a rodinná štruktúra.

- Najväčšiu úlohu zohráva príjem, pretože v prípade nízkeho príjmu nie je možné splniť základné potreby. Keď sú splnené základné potreby, vzťah medzi príjmom a subjektívnym vnímaním blahobytu je menší. „Bonus“ v podobe spokojnosti spojený s vyšším príjmom je nižší, ako „penále“ spojené s nižším príjmom.
- Zlý zdravotný stav znižuje subjektívne vnímanie blahobytu na desaťbodovej stupnici o jeden bod vo všetkých skupinách krajín. Vplyv zlého zdravotného stavu na šťastie a emočné vnímanie blahobytu je dokonca ešte väčšie ako na spokojnosť so životom.
- Keď sa sledujú faktory ako je príjem a sociálna podpora, ľudia na dôchodku majú vyššiu úroveň subjektívneho vnímania blahobytu, ako tí, ktorí pracujú. To naznačuje, že stres v práci a problémy spojené so zosúladením práce a rodinného života zohrávajú pri znižovaní subjektívneho vnímania blahobytu zamestnanými osobami významnú úlohu.
- Vplyv vzdelania pôsobí na subjektívne vnímanie blahobytu najmä prostredníctvom príjmu a životnej úrovne. Nízka úroveň vzdelania v NČŠ-12 je priamo spojená s nižšími úrovňami spokojnosti so životom. Je zaujímavé, že pri kontrole ostatných faktorov sa zdá, že vyššia úroveň vzdelania nezvyšuje úroveň subjektívneho vnímania blahobytu.
- Osoby, ktoré sú ovdovené, rozvedené alebo žijú oddelenie, sú menej spokojné so svojimi životmi, dokonca aj pri sledovaní sociálno-ekonomických podmienok a vyšších úrovniach sociálnej podpory. Tento negatívny vplyv je dokonca ešte väčší pri šťastí, ako pri spokojnosti so životom. Tento trend možno pozorovať vo všetkých skupinách krajín s výnimkou prípadov vdov v KK-3 a je výraznejší u osôb, ktoré sú rozvedené a žijú oddelene, ako pri ovdovených osobách. Slobodní rodičia, ktorí nikdy nežili v manželstve, sú menej spokojní so životom aj v EÚ-15 a NČŠ-12.
- Dostupnosť praktickej a morálnej podpory od rodiny a priateľov je pre väčšiu spokojnosť so životom dôležitá pri všetkých skupinách EÚ-15 a NČŠ-12, ale nie v KK-3. Finančná podpora a možnosť získať od niekoho v prípade núdze značnú sumu peňazí sú dôležité pre osoby, ktoré sú zraniteľné a trpia núdzou.

- Pre spokojnosť so životom je vo všeobecnosti dôležitá kvalita verejných služieb, tá má dokonca ešte väčší vplyv na subjektívne vnímanie blahobytu osobami, ktoré trpia núdzou. Je dôležitá vo všetkých skupinách krajín, zatiaľ čo dôvera vo verejné inštitúcie, ktorá je druhým meradlom kvality spoločnosti, je dôležitá len v EÚ-15 a NČŠ-12.

Politické ukazovatele

- Zo zistení vyplýva, že na zlepšenie subjektívneho vnímania blahobytu a kvality života je dôležitejšie sa zamerať skôr na zlepšovanie materiálnych podmienok osôb, ktoré sú najviac znevýhodnené, ako na zvyšovanie priemernej životnej úrovne, hoci tento cieľ je aj naďalej dôležitý v chudobných krajinách KK-3.
- Hlavný význam pri zlepšovaní kvality života má zlepšovanie zdravia obyvateľstva. Okrem politik na podporu zdravia a liečenia chorôb by sa pozornosť mala venovať aj pochopeniu ostatných metód na zlepšovanie kvality života osôb, ktoré sú choré alebo zdravotne postihnuté. Sú potrebné najmä stratégie na riešenie emočného blahobytu osôb, ktoré sú choré.
- Zatiaľ čo vyššie ako stredoškolské vzdelanie je dôležité pre rozvoj schopností pracovníkov a zlepšovanie kvality práce, priame prínosy, pokiaľ ide o zlepšenie blahobytu, od neho nemožno očakávať. Výnimkou sú osoby s nízkym vzdelaním v NČŠ-12, kde by sa podpora prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave mala vo veľkej miere odraziť na subjektívnom vnímaní blahobytu.
- Kvalita života zraniteľných skupín, ako sú osoby, ktoré stratili partnera, alebo slobodní rodičia, by sa mohla zvýšiť politickými intervenciami určenými na zníženie ich ekonomickej zraniteľnosti na nedostatok finančných prostriedkov.
- Kvalita spoločnosti je pre spokojnosť so životom dôležitá v EÚ-15 a NČŠ-12, najmä v prípade osôb v núdzi. Vysoká kvalita verejných služieb pôsobí ako tlmíč na zmiernenie vplyvov ťažkých sociálnych a ekonomických podmienok. Zlepšovanie kvality verejných služieb nie je nevyhnutne otázkou množstva a druhu poskytovaných služieb, ale toho, ako sa tieto služby poskytujú. Závazok verejných inštitúcií konať otvorene, transparentne a zodpovedne by zlepšil dôveru v tieto inštitúcie, ktorá je druhým meradlom kvality spoločnosti.

Ďalšie informácie

Správa *Subjektívne vnímanie blahobytu v Európske* je dostupná na webovej stránke <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef09108.htm>

Teresa Renehan, referentka pre informácie
ter@eurofound.europa.eu